

Мандренко Ю.І., к.пед.н. Нікітченко Л.О.

*Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського*

Педагогічні умови формування екологічної культури учнів у процесі туристично-краєзнавчої діяльності

На сьогоднішній день масштаби змін, які відбуваються в галузі екології, створюють реальну загрозу для життя людей, що робить украй актуальною проблему зміни ставлення людства до природи. На ряду з іншими напрямками виховання, такими як патріотичне, моральне, розумове, трудове, естетичне, цій меті, ясна річ, служить екологічне виховання, одним із важливих аспектів якого є екологічна культура.

Перш ніж розглянути педагогічні умови формування екологічної культури учнів старших класів, розглянемо значення окремих понять.

У філософському словнику «умова» визначається як категорія, в якій відображено універсальні відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає й існує [1, с. 703].

Умови складають середовище, в якому виникає, існує й розвивається те чи інше явище або процес. Поза цим середовищем вони не можуть існувати. [3, с. 152].

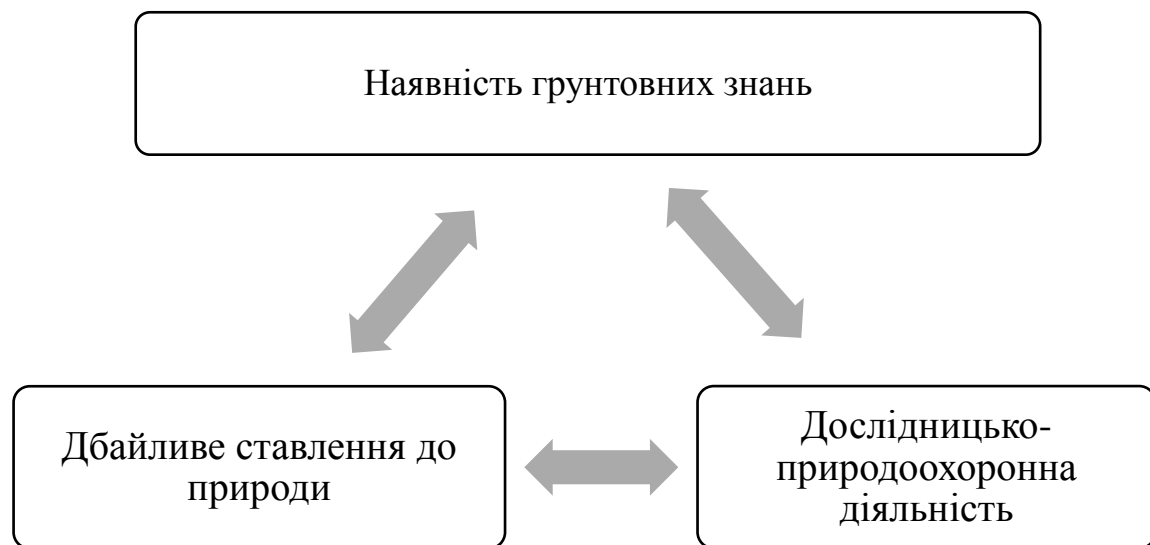
У психології під «умовою» розуміють сукупність явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, що ймовірно впливають на розвиток конкретного психічного явища [2, с. 206].

Отже, умова – це зовнішнє стосовно предмета різноманіття об'єктивного світу.

Педагогічна компонента являє собою процеси, що тісно пов'язані із вихованням, навчанням, розвитком та освітою, не залежно від віку [4, с. 284].

Педагогічні умови – категорія, визначається як система певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій, що об’єктивно склалися чи суб’єктивно створених, необхідних для досягнення конкретної педагогічної мети [5, с. 149].

Так як нашою метою є формування екологічної культури, ми врахували це при доборі педагогічних умов. Специфіка формування екологічної культури охоплює як володіння загальними знаннями з природничих дисциплін, так і наявність відповідних ціннісно-сміслових орієнтацій та навичок.

В процесі спостереження за діяльністю та поведінкою учнів старших класів та дослідивши сучасні тенденції виховання були виділені такі умови для успішного формування екологічної культури учнів те методики (методи) за допомогою яких вони будуть забезпечені:

1. Наявність ґрунтовної бази знань у галузі природничих наук та екології загалом.

Дотримання цієї умови можна забезпечити проведенням уроків, лекцій, семінарів та тренінгів на відповідну тематику, та обов’язковою перевіркою якості засвоєння знань. Іншими словами, сформувати когнітивний критерій.

2. Дбайливе ставлення до природи та екологічно-ціннісні орієнтації.

Для формування аксіологічного критерію, тобто ціннісного ставлення до оточуючого середовища, учням не достатньо просто володіти знаннями, вони

також мають розуміти, навіщо їм це, чому вони мають берегти природу і т.д. Тому, для забезпечення дбайливого ставлення до довкілля варто влаштовувати екскурсії до об'єктів природно-заповідного фонду, перегляди фільмів на природоохоронну тематику, які ілюструють негативний вплив людини на довкілля та як йому запобігти.

3. Схильність до дослідницької чи проектної роботи, здатність створювати та втілювати в життя проекти, спрямовані на охорону довкілля

Вміння власними зусиллями втілити в життя екологічно-спрямований проект, безумовно, є ознакою високого рівня екологічної культури, тому слід звернути увагу на наведену педагогічну умову та критерій, який вона забезпечує. Найкращим інструментом, або ж методом, що формує в учнів проектне мислення є тренінги-семінари із проектного менеджменту, які включають і практичний етап.

Отже, при забезпеченні виконання наведених педагогічних умов процес формування екологічної культури є успішним, про що свідчать результати наших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософський словник / за ред. В. І.Шинкарука. - 2 вид., перероб. і доп. - К.: Головна редакція УРЕ, 1986. - 800 с. УДК 372.461 с.703
2. Конюхов Н. И. Словарь-справочник практического психолога / - 289 с, с.206
3. Нікітченко Л. О. Педагогічні умови ефективної професійної підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін у процесі фахової практики. /Нікітченко Л.О.// Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки: зб. наук. пр.– Луганськ, 2012. Вип. №5 (240).– С. 151-158.
4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед. вузов: В 2 кн. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. - Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. - 576 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб./ О.М.Пехота та ін. – К.: В-во А.С.К., 2003.- 240 с